

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32782/pyuv.v4.2025.17>**І. П. Шумейко***orcid.org/0009-0001-5510-841X**доктор філософії за спеціальністю 081 Право,**докторант кафедри конституційного та адміністративного права**Запорізького національного університету,**старший викладач кафедри менеджменту та публічного адміністрування**Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного*

ПРОЦЕДУРА ВИКОНАННЯ АКТИВ ПРО ПРИТЯГНЕННЯ ДО ФІНАНСОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Постановка проблеми. Проведення комплексного дослідження правового регулювання фінансової відповідальності як окремого виду юридичної відповідальності в Україні було б неповним, якщо не приділити увагу виконанню акта про притягнення до фінансової відповідальності, яке є завершальною стадією провадження з притягнення до фінансової відповідальності (в разі прийняття рішення про притягнення до відповідальності). Саме за допомогою цієї стадії досягається вплив фінансової відповідальності на дотримання публічного порядку і законності. З іншого боку, обов'язковість виконання акта про фінансову відповідальність не відміняє необхідності забезпечення належної правової процедури з тим, щоб гарантувати дотримання законного інтересу особи не бути підданою безпідставним чи надмірним заходам примусу. Удосконалення порядку виконання актів про фінансову відповідальність має ґрунтуватися на комплексному науковому опрацюванні правового регулювання цієї стадії, що зумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Специфіка виконання актів про застосування заходів фінансової відповідальності має наслідком те, що досліджувана проблематика знаходить відображення одразу в трьох самостійних напрямках наукових робіт: 1) виконання адміністративних актів; 2) погашення податкового боргу; 3) виконавче провадження. Кожен із цих напрямків має значну кількість наукових робіт. Після прийняття Закону України «Про адміністративну процедуру» вчені вже займалися дослідженням порядку виконання адміністративних актів. Зокрема, Т. Карабін наголошує на тому, що нове регулювання виконання адміністративних актів скероване на гарантування ролі адміністративних органів як відповідальних суб'єктів прийняття рішень; вчена констатує, що новації регулювання «озброюють» адміністративні органи належним інструментарієм для ефективного виконання ухвалених ними актів та впливають не тільки на сферу виконання актів, а й на інші види діяльності публічної адміністрації, зокрема їх контрольну діяльність [1, с. 81].

В той же час, А. Комзюк, М. Комзюк та Є. Липій стверджують, що багато положень Закону України «Про адміністративну процедуру» щодо виконання адміністративних актів потребують уточнень, узгодження з іншими нормами або ж системного впорядкування [2, с. 43]. Проблематика, пов'язана з погашенням податкового боргу, теж була предметом правових досліджень. Зокрема, Є. Смичок зосереджує увагу на колізіях, що містяться у податковому законодавстві щодо визначення порядку стягнення з платників податків коштів у рахунок погашення податкового боргу [3, с. 88–92]. Я. Лихолат і Т. Мацелик, у результаті проведеного ними порівняльно-правового аналізу окремих аспектів правового регулювання стягнення податкової заборгованості в зарубіжних країнах, зазначають, що більшість фінансово-правових норм мають здебільшого аналогічний зміст щодо норм національного законодавства, що відображають сутність основних податкових інститутів. Однак, – зазначають вчені, – податкова політика іноземних країн спрямована не тільки на вдосконалення механізму стягнення податкового боргу, а також на забезпечення організації та реалізації заходів запобігання податковому боргу, особливості яких необхідно враховувати і на національному рівні [4, с. 178]. Проблеми інституту виконавчого провадження теж неодноразово були предметом наукових досліджень. Зокрема, К. Шкарупа зосереджує увагу на способах забезпечення законності при здійсненні виконавчого провадження [5, с. 177–184]. Виконавчому провадженню, як навчальній дисципліні, присвячено низку посібників, виданих за останні роки [6; 7]. Разом з тим, комплексного дослідження питань, пов'язаних із виконанням актів про притягнення до фінансової відповідальності, наразі немає.

Мета статті – охарактеризувати добровільне та примусове виконання актів у справах про фінансову відповідальність, визначити підстави їх примусового виконання та органи (осіб), що здійснюють таке виконання, з'ясувати коло заходів примусового виконання та порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності органу виконання,

охарактеризувати підстави і порядок повороту виконання у відносинах притягнення до фінансової відповідальності, запропонувати напрямки реформування порядку виконання актів у справах про фінансову відповідальність.

Виклад основного матеріалу. На початку звернімося до норми ч. 1 ст. 92 Закону України «Про адміністративну процедуру», яка встановлює правило про те, що адміністративний акт є обов'язковим до виконання з дня набрання ним чинності [8]. Одразу варто уточнити, що виконання актів про притягнення до фінансової відповідальності за порушення антимонопольно-конкурентного законодавства – не регулюється наведеним вище Законом в силу приписів п. 2 ч. 2 ст. 1 цього ж Закону [8].

Виконання актів про притягнення до фінансової відповідальності може бути **добровільним і примусовим**. Добровільне виконання здійснюється особою, притягнутою до фінансової відповідальності, шляхом самостійної сплати до державного бюджету (чи до фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування) повної суми, а в передбачених законом випадках – часткової суми застосованої до такої особи фінансової санкції. Прикладом заохочувальної норми, яка стимулює порушників добровільно виконувати акти про фінансову відповідальність, є норма ч. 5 ст. 265 КЗпП України, яка передбачає, що у разі сплати юридичною особою або фізичною особою – підприємцем, яка використовує найману працю, 50 відсотків розміру штрафу протягом 10 банківських днів з дня вручення постанови про накладення штрафу за порушення вимог законодавства про працю, передбаченого цією статтею, така постанова вважається виконаною [9]. Крім того, існує випадок, коли фінансова санкція, застосована у розмірі, що не досягає встановленої в законі межі, підлягає лише добровільному виконанню і не може виконуватися примусово: відповідно до абзацу третього п. 59.1 ст. 59 ПК України, податкова вимога не надсилається (не вручається), а заходи, спрямовані на погашення (стягнення) податкового боргу, не застосовуються, якщо загальна сума податкового боргу платника податків не перевищує ста вісімдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян [10], отже, якщо сума фінансової санкції за податкове правопорушення не перевищує 3060 грн. (наприклад це може бути штраф, передбачений абзацами першим – другим п. 117.1 ст. 117 ПК України), то така фінансова санкція, за відсутності іншого податкового боргу, не підлягає примусовому стягненню.

Разом з тим, більша частина норм про виконання актів у справах про фінансову відповідальність стосуються саме процедури примусового виконання, оскільки добровільне виконання акта порушником не вимагає якихось активних дій з боку суб'єктів владних повноважень.

Підстава примусового виконання актів про фінансову відповідальність є різною в залежності від сфери, в якій застосовується фінансова відповідальність. Примусове виконання може бути розпочато на підставі:

а) **адміністративного акта про притягнення до фінансової відповідальності, який має статус виконавчого документа** (наприклад, відповідно до п. 31 Порядку накладення штрафів за правопорушення у сфері містобудівної діяльності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 квітня 1995 року № 244, постанова про накладення штрафу є виконавчим документом і підлягає виконанню в установленому законом порядку з дня набрання нею законної сили) [11];

б) **виконавчого документа, виданого самим суб'єктом владних повноважень на підставі його ж акта про притягнення до фінансової відповідальності** (наприклад, згідно з ч. 8, 9 ст. 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у разі якщо протягом строку, встановленого абзацом першим частини третьої цієї статті, рішення органу Антимонопольного комітету України не виконується, Голова Антимонопольного комітету України, голова територіального відділення Антимонопольного комітету України видає наказ про примусове виконання рішення органу Антимонопольного комітету України ... Наказ ... є виконавчим документом, який пред'являється до органів державної виконавчої служби для примусового виконання в порядку, визначеному законом) [12];

в) **виконавчого документа, виданого судом на підставі судового рішення, що набрало законної сили, про стягнення суми фінансової санкції** (наприклад, згідно з п. 22 Порядку розгляду справ про порушення вимог законодавства та застосування санкцій до суб'єктів діяльності у сфері використання ядерної енергії, затвердженого наказом Державної інспекції ядерного регулювання України від 28 грудня 2012 року № 256, у разі якщо суб'єкт діяльності не сплачує штраф протягом строку, передбаченого в пункті 20 цього Порядку, Держатомрегулювання України або її територіальний орган звертається до суду з позовною заявою про стягнення із суб'єкта діяльності суми штрафу) [13];

г) **судового рішення про надання дозволу на застосування заходу примусового виконання акта** (це є особливістю правовідносин з погашення податкового боргу, до якого в т.ч. може належати сума несплачених платником штрафних санкцій, застосованих контролюючим органом. Наприклад, норма п. 95.3 ст. 95 ПК України передбачає необхідність отримання такого дозволу, після чого контролюючий орган приймає рішення про погашення усієї суми податкового боргу) [10].

Наведені вище підстави початку примусового виконання можна також систематизувати *за критерієм органу (особи), що має повноваження здійснювати заходи примусового виконання*.

У випадках, перелічених вище в пунктах «а», «б» і «в», підставою початку примусового виконання є виконавчий документ, а тому суб'єкти, уповноважені на таке виконання, визначаються нормою ст. 1 Закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів», згідно з якою, примусове виконання судових рішень і рішень інших органів (посадових осіб) покладається на *органи державної виконавчої служби* та у визначених Законом України «Про виконавче провадження» випадках – на приватних виконавців [14]. Разом з тим, п. 4 ч. 2 ст. 5 Закону України «Про виконавче провадження» передбачає, що приватний виконавець не здійснює примусове виконання рішень, за якими стягувачами є держава, державні органи (*крім рішень Національного банку України*), органи військового управління [15]. Отже, якщо примусове виконання акта про фінансову відповідальність розпочинається за виконавчим документом, то таке виконання здійснюється *органами державної виконавчої служби*, за винятком виконавчих документів Національного банку України про накладення штрафів, які відповідно до ч. 4 ст. 12, ч. 17 ст. 48 Закону України «Про фінансові послуги та фінансові компанії» можуть виконуватися також *приватними виконавцями* [16]. Від імені органів державної виконавчої служби заходи примусового виконання здійснюють *державні виконавці*, якими є керівники органів державної виконавчої служби, їхні заступники, головні державні виконавці, старші державні виконавці, державні виконавці органів державної виконавчої служби (ч. 1 ст. 7 Закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів») [14].

В свою чергу, у випадку, наведеному вище в пункті «г», суб'єктом, уповноваженим на виконання акта про застосування фінансової санкції, є контролюючий орган – орган Державної податкової служби України, від імені якого повноваженнями здійснювати заходи примусового виконання наділені *податкові керуючі*. Правовий статус податкового керуючого, окрім норми ст. 91 ПК України, визначається також Порядком призначення та звільнення податкового керуючого з визначенням його функцій та повноважень, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 25 травня 2017 року № 529 (далі – Порядок № 529) [17].

Давність виконання акта про притягнення до фінансової відповідальності – визначається строком пред'явлення виконавчого документа до виконання (який згідно з ч. 1, 2 ст. 12 Закону України

«Про виконавче провадження» становить в цьому випадку три місяці з дня набрання рішенням законної сили [15]), а в податкових правовідносинах – строком давності стягнення податкового боргу (який згідно з п. 102.4 ст. 102 ПК України становить 1095 календарних днів з дня виникнення податкового боргу [10]). Поновлення строку пред'явлення виконавчого документа про стягнення фінансової санкції, за наявності поважних причин пропуску такого строку, здійснюється: адміністративним судом – у разі, якщо стягнення фінансової санкції здійснюється за його виконавчим листом (в порядку ст. 376 КАС України); господарським судом – щодо виданого ним наказу у справі про стягнення пені за позовом органу Антимонопольного комітету України (в порядку ст. 329 ГПК України); місцевим загальним судом в порядку цивільного судочинства – у разі якщо виконавчий документ про стягнення фінансової санкції видано не судом (згідно з абзацом другим ч. 2 ст. 433 ЦПК України, заява про поновлення пропущеного строку для пред'явлення виконавчого документа, виданого іншими органами (посадовими особами), подається до суду за місцем виконання відповідного рішення [18]).

Заходи примусового виконання актів про притягнення до фінансової відповідальності залежать від процедури, за якою застосовується таке виконання – процедура виконавчого провадження чи процедура погашення податкового боргу. Спільною ознакою для всіх досліджуваних процедур є те, що заходи впливу, передбачені ст.ст. 93, 95, 96, 97 Закону України «Про адміністративну процедуру», не можуть бути застосовані в цих правовідносинах в силу прямої вказівки на це в ч. 1 ст. 93 цього Закону, де зазначено, що «виконання адміністративного акта, спрямованого на виконання будь-якої дії чи утримання від будь-яких дій, може бути забезпечено адміністративним органом шляхом застосування до особи заходів впливу, передбачених частиною другою цієї статті, *крім випадків, якщо виконання адміністративного акта здійснюється примусово в порядку, визначеному законодавством про виконавче провадження*» [8]. Адже, по-перше, адміністративний акт про притягнення до фінансової відповідальності передбачає стягнення грошових коштів і не є актом про зобов'язання вчинити певні дії чи утриматися від вчинення певних дій, а по-друге, якщо такий акт є виконавчим документом або на його підставі видається виконавчий документ, то він виконується за правилами виконавчого провадження.

Перелік заходів примусового виконання рішень у виконавчому провадженні визначено ст. 10 Закону України «Про виконавче провадження», відповідно до якої, заходами примусового виконання рішень є: 1) звернення стягнення на кошти, цінні

папери, інше майно (майнові права), корпоративні права, майнові права інтелектуальної власності, об'єкти інтелектуальної, творчої діяльності, інше майно (майнові права) боржника, у тому числі якщо вони перебувають в інших осіб або належать боржникові від інших осіб, або боржник володіє ними спільно з іншими особами; 2) звернення стягнення на заробітну плату, пенсію, стипендію та інший дохід боржника; (...) 4) заборона боржнику розпоряджатися та/або користуватися майном, яке належить йому на праві власності, у тому числі коштами, або встановлення боржнику обов'язку користуватися таким майном на умовах, визначених виконавцем; 5) інші заходи примусового характеру, передбачені цим Законом [15]. Підстави і порядок застосування цих заходів досліджувалися в рамках наукових робіт вчених на тему виконавчого провадження, та не мають суттєвих особливостей в контексті саме фінансової відповідальності, тому не потребують детального дослідження в рамках роботи, присвяченої фінансовій відповідальності. Перелік заходів примусового погашення сум фінансових санкцій у податкових правовідносинах можна виокремити, досліджуючи повноваження податкових керуючих, наведені в розділі V Порядку № 529. До таких заходів можна, зокрема, віднести стягнення коштів з рахунків/електронних гаманців, вилучення готівкових коштів, продаж майна платника податків, яке перебуває у податковій заставі тощо [17].

Оскарження рішень, дій чи бездіяльності органу (особи), уповноваженого (уповноваженої) на здійснення заходів примусового виконання актів про притягнення до фінансової відповідальності, – можливе в адміністративному або в судовому порядку. Загальні правила **адміністративного оскарження** визначені розділом VI Закону України «Про адміністративну процедуру», проте в силу приписів п. 2 ч. 2 ст. 1 цього Закону [8], стосовно виконавчого провадження ці правила застосовуються лише тоді, коли йдеться про виконання **адміністративного акта**, а не, наприклад, судового рішення. Спеціальні правила адміністративного оскарження у виконавчому провадженні (незалежно від органу, який видав виконавчий документ) – встановлені ч. 3–5 ст. 74 Закону України «Про виконавче провадження» [15]. У податкових правовідносинах адміністративне оскарження (в т.ч. щодо рішень, прийнятих в процедурі погашення податкового боргу) врегульовано нормою ст. 56 ПК України [10].

Судове оскарження рішень, дій чи бездіяльності, прийнятих (вчинених, допущеної) при примусовому виконанні актів про притягнення до фінансової відповідальності – здійснюється, як правило, в порядку адміністративного судочинства, за винятком розгляду скарг сторін виконавчого

провадження, яке здійснюється на підставі наказу господарського суду у справі про стягнення пені за позовом Антимонопольного комітету України (такі скарги розглядаються за правилами розділу VI ГПК України). Якщо стягнення фінансової санкції відбувається на підставі виконавчого листа адміністративного суду, то застосовується правило ч. 1 ст. 74 Закону України «Про виконавче провадження» про те, що рішення, дії чи бездіяльність виконавця та посадових осіб органів державної виконавчої служби щодо виконання судового рішення можуть бути оскаржені сторонами, іншими учасниками та особами *до суду, який видав виконавчий документ*, у порядку, передбаченому законом [15]. Порядок судового контролю за виконанням судових рішень адміністративних судів визначено ст. 381-2 КАС України, яка, в свою чергу, відсилає до положень ст.ст. 287, 382 – 382-3 і 383 КАС України. Водночас, аналіз норм ст.ст. 382 – 382-3 і 383 КАС України дозволяє дійти висновку про їх застосування лише у тих випадках, коли відповідачем є суб'єкт владних повноважень, тоді як у спорах про стягнення несплачених сум фінансових санкцій такий суб'єкт є не відповідачем, а позивачем. Отже, судовий контроль за виконанням судових рішень адміністративних судів про стягнення сум фінансових санкцій здійснюється лише за правилами ст. 287 КАС України, тобто шляхом ініціювання позовного провадження особою, яка вважає свої права порушеними. Ця ж норма застосовується «якщо законом не встановлено інший порядок судового оскарження рішень, дій чи бездіяльності таких осіб» [19], тобто і в тому випадку, коли виконавче провадження здійснюється на підставі **адміністративного акта** про притягнення до фінансової відповідальності, а не на підставі судового рішення. В свою чергу, судове оскарження рішень, дій чи бездіяльності контролюючого органу в процедурі погашення податкового боргу – здійснюється за загальними правилами вирішення публічно-правових спорів, визначеними КАС України.

Зупинення виконання актів про притягнення до фінансової відповідальності здійснюється у випадках, передбачених ст. 34 Закону України «Про виконавче провадження» (у спосіб зупинення вчинення виконавчих дій) і ст. 38 цього Закону (у спосіб зупинення виконавчого провадження). Дослідивши формулювання підстави зупинення вчинення виконавчих дій, визначеної п. 2 ч. 1 ст. 34 Закону України «Про виконавче провадження» (зупинення судом стягнення на підставі виконавчого документа) [15], слід дійти висновку, що належним видом забезпечення адміністративного позову в разі оскарження адміністративного акта про фінансову відповідальність, примусове виконання якого вже здійснюється або оскарження якого не

зупиняє його виконання, – є *зупинення стягнення* на підставі виконавчого документа (п. 5 ч. 1 ст. 151 КАС України), оскільки саме по собі *зупинення дії* індивідуального акта (п. 1 ч. 1 ст. 151 КАС України) не передбачене серед підстав, визначених статтями 34 і 38 Закону України «Про виконавче провадження». З метою недопущення випадків примусового виконання адміністративних актів, дію яких зупинено судом в порядку п. 1 ч. 1 ст. 151 КАС України, доцільно внести зміни до ст. 38 Закону України «Про виконавче провадження», передбачивши, що зупинення судом дії індивідуального акта, який є виконавчим документом або на підставі якого видано виконавчий документ, має бути підставою для зупинення виконавчого провадження.

Підстави і порядок здійснення *повороту виконання* у відносинах притягнення до фінансової відповідальності залежать від підстави, на якій здійснювалося примусове виконання. Якщо такою підставою був виконавчий документ, виданий на підставі судового рішення, то поворот виконання врегульований нормами процесуального права, передбаченими ст. 380 КАС України і ст. 333 ГПК України. Разом з тим, якщо підставою був виконавчий документ, виданий адміністративним органом, то слід звернути увагу на правовий висновок Великої Палати Верховного Суду, викладений в постанові від 8 серпня 2023 року у справі № 910/5880/21, в якій Велика Палата Верховного Суду звернула увагу на те, що на момент сплати позивачем адміністративно-господарського штрафу юридична підстава для такого платежу існувала – була чинною постанова про застосування штрафу та відкрите виконавче провадження. Тому не можна вважати, що позивач сплатив кошти *помилково*. Так само з огляду на обставини справи немає підстав вважати, що він сплатив штраф *надміру*, тобто у розмірі більшому, ніж визначений у зазначеній постанові. Надалі з огляду на набрання законної сили судовим рішенням адміністративного суду про визнання протиправною та скасування такої постанови *відповідна юридична підстава відпала*. Порядок № 787 застосовний до випадків помилково чи надміру зарахованих до бюджету. Оскільки сума адміністративно-господарського штрафу, яку вніс до бюджету позивач, *не є помилково чи надміру зарахованою*, Порядок № 787 на спірні правовідносини не поширюється. Велика Палата Верховного Суду вважає, що після визнання протиправною та скасування адміністративним судом постанови про застосування штрафу платник *згідно зі статтею 1212 ЦК України має право на позов про стягнення суми перерахованих ним коштів як таких, які утримуються у бюджеті без достатньої правової підстави* [20]. Отже, в разі скасування вже виконаного адміністративного

акта про притягнення до фінансової відповідальності (який виконувався безпосередньо як виконавчий документ або згідно з виданим на його підставі виконавчим документом), поворот виконання має здійснюватися шляхом пред'явлення позову про стягнення безпідставно набутих коштів на підставі ст. 1212 ЦК України в порядку господарського (якщо позивачем є юридична особа чи фізична особа – підприємець) або цивільного (якщо позивачем є фізична особа) судочинства.

Особливий порядок виконання актів про притягнення до фінансової відповідальності здійснюється в межах провадження у справі про **банкрутство (неплатоспроможність)** боржника, притягнутого до фінансової відповідальності. Зокрема, в ухвалі про відкриття провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність) зазначається про введення мораторію на задоволення вимог кредиторів (ч. 8 ст. 39, п. 3 ч. 5 ст. 119 Кодексу України з процедур банкрутства) [21], на час якого виконання грошових зобов'язань, що виникли внаслідок притягнення боржника до фінансової відповідальності до введення такого мораторію – зупиняється. В свою чергу, визнання боржника банкрутом і відкриття ліквідаційної процедури означає те, що у банкрута не виникає жодних додаткових зобов'язань, крім витрат, безпосередньо пов'язаних із здійсненням ліквідаційної процедури (ч. 1 ст. 59 цього Кодексу) [21]. Отже, виконання актів у справах про фінансову відповідальність, прийнятих стосовно осіб, відносно яких у подальшому було відкрито провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність) – здійснюється не за допомогою процедури виконавчого провадження чи процедури погашення податкового боргу, а виключно за правилами задоволення вимог кредиторів, заявлених і визнаних в межах процедури банкрутства (неплатоспроможності).

Висновки та рекомендації. Виконання актів у справах про фінансову відповідальність здійснюється добровільно або примусово. Перспективним напрямком реформування порядку виконання актів у справах про фінансову відповідальність є стимулювання добровільного виконання таких актів шляхом поширення досвіду застосування заохочувальних норм (про зменшення розміру штрафу при його добровільній сплаті) на всі сфери застосування фінансової відповідальності. Підставами примусового виконання акта про фінансову відповідальність є: 1) адміністративний акт, що має силу виконавчого документа; 2) виконавчий документ, виданий на підставі адміністративного акта; 3) виконавчий документ, виданий на підставі судового рішення; 4) судові рішення про надання дозволу на застосування заходу примусового виконання акта (у податкових правовідносинах). В перших трьох випадках виконання акта покладається на органи

державної виконавчої служби, а щодо актів Національного банку України – також і на приватних виконавців. У податкових правовідносинах виконання актів покладається на Державну податкову службу України в особі податкових керуючих.

Заходи примусового виконання цих актів визначаються інструментарієм виконавчого провадження та повноваженнями податкових керуючих. В разі, якщо щодо боржника розпочато процедуру банкрутства, подальше виконання акта здійснюється виключно за правилами процедури банкрутства. Оскарження рішень, дій чи бездіяльності органу виконання здійснюється в адміністративному чи в судовому порядку; судові оскарження, як правило, здійснюються шляхом подання адміністративного позову.

Обґрунтовано необхідність внесення змін до Закону України «Про виконавче провадження» щодо необхідності зупинення виконавчого провадження в разі постановлення адміністративним судом ухвали про зупинення дії індивідуального акта, який виконується у виконавчому провадженні.

З'ясовано, що поворот виконання у відносинах притягнення до фінансової відповідальності здійснюється або на підставі норм процесуального права (у разі, якщо скасовано чи визнано нечинним виконане судове рішення про стягнення суми фінансових санкцій), або шляхом пред'явлення кондикційного позову (у разі, якщо скасовано виконаний адміністративний акт, який виконувався як виконавчий документ або згідно з виданим на його підставі виконавчим документом).

Література

1. Карабін Т. Виконання адміністративних актів: нові правила адміністративно-процедурного законодавства. *Право України*. 2024. № 11. С. 71-83. DOI: 10.33498/louu-2024-11-071. URL: https://pravoua.com.ua/storage/files/magazines/files/article-pravo_2024_11-s4167.pdf.
2. Комзюк А.Т., Комзюк М.А., Липій Є.А. Виконання адміністративних актів: новації прийнятого Закону «Про адміністративну процедуру». *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2022. № 3. Том 33 (72). С. 38-44. DOI: 10.32782/TNU-2707-0581/2022.4/06. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a74fbf1f-ba8d-44a3-834b-0d2761a3ad90/content>.
3. Смичок Є.М. Колізії податкового законодавства щодо визначення порядку стягнення з платників податків коштів у рахунок погашення податкового боргу. *Науково-інформаційний вісник «Право»*. 2015. № 12. С. 88-92. URL: <https://visnyk.iful.edu.ua/wp-content/uploads/2019/02/12-14-15.pdf>.
4. Лихолат Я.А., Мацелик Т.О. Правові аспекти стягнення податкового боргу: аналіз національного та зарубіжного законодавства. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2020. № 3. С. 174-178. DOI: 10.32850/sulj.2020.3.31. URL: <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2020/3/33.pdf>.
5. Шкарупа К.В. Способи забезпечення законності при здійсненні виконавчого провадження. *Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2016. Випуск № 1. С. 177-184. URL: http://jes.nuoua.od.ua/archive/1_2016/18.pdf.
6. Виконавче провадження: навч.-метод. посіб. для здобувачів денної та заочної форми навч. Нац. ун-ту «Одес. юрид. академія», галузь знань – 08 «Право», спец. – 081 «Право» [Електронне видання] / Н. Голубева, Н. Волкова, І. Іліопол, О. Полуніна, В. Пригуляк, І. Яніцька. Одеса: Фенікс, 2024. 118 с. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/e812690d-9f0c-49e6-8c71-b80e7ebd144d/content>.
7. Виконавче провадження: навч. посіб. (у схемах і таблицях) (електронне видання) / Ю.М. Юркевич, О.Б. Верба-Сидор, Н.М. Грабар та ін.; за ред. канд. юрид. наук, доц. О.Б. Верби-Сидор. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. 600 с. URL: <https://surl.lu/ahwpie>.
8. Про адміністративну процедуру: Закон України від 17 лютого 2022 року № 2073-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#n753>.
9. Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.
10. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n1419>.
11. Про затвердження Порядку накладення штрафів за правопорушення у сфері містобудівної діяльності: постанова Кабінету Міністрів України від 6 квітня 1995 року № 244. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/244-95-%D0%BF#n191>.
12. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11 січня 2001 року № 2210-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#n338>.
13. Про затвердження Порядку розгляду справ про порушення вимог законодавства та застосування санкцій до суб'єктів діяльності у сфері використання ядерної енергії: наказ Державної інспекції ядерного регулювання України від 28 грудня 2012 року № 256. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0170-13#n31>.
14. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів: Закон України від 2 червня 2016 року № 1403-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1403-19#Text>.
15. Про виконавче провадження: Закон України від 2 червня 2016 року № 1404-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text>.
16. Про фінансові послуги та фінансові компанії: Закон України від 14 грудня 2021 року № 1953-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#n1091>.
17. Про затвердження Порядку призначення та звільнення податкового керуючого з визначенням його функцій та повноважень: наказ Міністерства фінансів України від 25 травня 2017 року № 529. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0786-17#n16>.
18. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#n9144>.
19. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>.
20. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 8 серпня 2023 року у справі № 910/5880/21 про стягнення 17 000,00 грн. URL: <https://www.reyestr.court.gov.ua/Review/113176434>.
21. Кодекс України з процедур банкрутства від 18 жовтня 2018 року № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>.

Анотація

Шумейко І. П. Процедура виконання актів про притягнення до фінансової відповідальності. – Стаття.

Стаття присвячена виконанню актів про притягнення до фінансової відповідальності в Україні. Визначено, що виконання актів у справах про фінансову відповідальність здійснюється добровільно або примусово. З'ясовано, що підставами примусового виконання акта про фінансову відповідальність є: 1) адміністративний акт, що має силу виконавчого документа; 2) виконавчий документ, виданий на підставі адміністративного акта; 3) виконавчий документ, виданий на підставі судового рішення; 4) судове рішення про надання дозволу на застосування заходу примусового виконання акта (у податкових правовідносинах). Встановлено, що заходи примусового виконання цих актів визначаються інструментарієм виконавчого провадження та повноваженнями податкових керуючих. Наголошено на тому, що в разі, якщо щодо боржника розпочато процедуру банкрутства, подальше виконання акта здійснюється виключно за правилами процедури банкрутства. Зазначено, що оскарження рішень, дій чи бездіяльності органу виконання здійснюється в адміністративному чи в судовому порядку; судові оскарження, як правило, здійснюється шляхом подання адміністративного позову. Обґрунтовано необхідність внесення змін до Закону України «Про виконавче провадження» щодо необхідності зупинення виконавчого провадження в разі постановлення адміністративним судом ухвали про зупинення дії індивідуального акта, який виконується у виконавчому провадженні. З'ясовано, що поворот виконання у відносинах притягнення до фінансової відповідальності здійснюється або на підставі норм процесуального права (у разі, якщо скасовано чи визнано нечинним виконане судові рішення про стягнення суми фінансових санкцій), або шляхом пред'явлення кондикційного позову (у разі, якщо скасовано виконаний адміністративний акт, який виконувався як виконавчий документ або згідно з виданим на його підставі виконавчим документом).

Ключові слова: адміністративний акт, банкрутство, виконавче провадження, виконавчий документ, поворот виконання, податковий борг, податковий керуючий, фінансова відповідальність.

Summary

Shumeiko I. P. Procedure for enforcing acts on financial responsibility. – Article.

The article is devoted to the enforcement of acts on financial responsibility in Ukraine. It is determined that the enforcement of acts in cases of financial responsibility is carried out voluntarily or compulsorily. It is established that the grounds for compulsory enforcement of an act on financial responsibility are: 1) an administrative act that has the force of an enforcement document; 2) an enforcement document issued on the basis of an administrative act; 3) an enforcement document issued on the basis of a court decision; 4) a court decision granting permission to apply a measure of compulsory enforcement of the act (in tax relations). It has been established that the measures of compulsory enforcement of these acts are determined by the instruments of enforcement proceedings and the powers of tax administrators. It is emphasised that if bankruptcy proceedings have been initiated against the debtor, further enforcement of the act is carried out exclusively in accordance with the rules of bankruptcy proceedings. It is noted that appeals against decisions, actions or inaction of the enforcement authority are carried out in administrative or judicial proceedings; judicial appeals are usually carried out by filing an administrative claim. The necessity of amending the Law of Ukraine 'On Enforcement Proceedings' regarding the need to suspend enforcement proceedings in the event of an administrative court ruling to suspend the effect of an individual act that is being enforced in enforcement proceedings has been substantiated. It has been established that the reversal of enforcement in relations of financial responsibility is carried out either on the basis of procedural law (if a court decision on the recovery of financial penalties has been cancelled or declared invalid), or by filing a condictio action (if an administrative act that was enforced as an enforcement document or in accordance with an enforcement document issued on its basis has been cancelled).

Key words: administrative act, bankruptcy, enforcement document, enforcement proceedings, financial responsibility, reversal of enforcement, tax administrator, tax debt.

Дата першого надходження рукопису до видання: 29.09.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 31.10.2025

Дата публікації: 27.11.2025